

10.6.2004

2910/4/02

Ratkaisija: Oikeusasiamies Riitta-Leena Paunio

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Juha Niemelä

KUNTOOUTUSASIAN RATKAISEMINEN

1 KANTELU

A arvosteli eduskunnan oikeusasiamiehelle osoittamassaan, 28.11.2002 päivätyssä kirjeessä Kansaneläkelaitoksen Tikkurilan toimiston menettelyä ja ratkaisua kuntoutusasiassaan.

A kertoi hakeneensa 31.10.2002 Kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain 3 §:n mukaista kolmen viikon laitos kuntoutusta, jota hän oli ilmoituksensa mukaan saanut aikaisemminkin. Tikkurilan toimisto myönsi A:lle kuitenkin 13.11.2002 antamallaan päätöksellä sanotun lain 4 §:n mukaisen 14 vuorokauden laitos kuntoutusjakson. A:n mielestä toimisto teki päätöksensä väärän lainkohdan nojalla. A kertoi pyytäneensä puhelimitse toimistoa oikaisemaan päätöksensä, mutta sitä ei toimisto ollut luvannut tehdä.

--

3 RATKAISU

3.1 Kannanotto

Käsitykseni mukaan Tikkurilan toimiston olisi tullut käsitellä A:n hakemusta myös Kansaneläkelain järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain 3 §:n mukaisena asiana sekä antaa A:lle päätös hänen oikeudestaan sanotun lainkohdan mukaiseen kuntoutukseen.

Perustelen kannanottoani seuraavasti.

3.2 Kansaneläkelaitoksen selvitys toiminnastaan

Kansaneläkelaitoksen Tikkurilan toimisto on selvityksessään kertonut ottaneensa A:lle 13.11.2002 antamassaan ratkaisussa huomioon sen, että A oli saavuttamassa 65 vuoden iän 10.12.2002 ja siirtymässä vanhuuseläkkeelle 1.1.2003 alkaen. Pelkästään vanhuuseläkettä saavalle ei voida myöntää puheena olevan lain 3 §:n mukaista vaikeavammaisten lääkinnällistä kuntoutusta, joten toimisto myönsi A:lle lain 4 §:n mukaista harkinnanvaraista kuntoutusta 14 vuorokautta.

Etelä-Suomen aluekeskuksen mukaan Tikkurilan toimisto ennakoii tulevaa, mikä oli aluekeskuksen mielestä sinänsä ymmärrettävää, koska laitospäätyminen ei olisi todennäköisesti toteutunut sinä aikana, jolloin A vielä sai lain 3 §:n mukaisen kuntoutuksen perusteena olevia etuuksia. Aluekeskuksen mukaan normaalisti kuntoutuslaitos ilmoittaa kuntoutettavalle kuntoutusajan vasta saatuaan Kansaneläkelaitokselta myönteisen kuntoutuspäätöksen. A oli kuitenkin normaalista menettelystä poiketen varannut jo ennakkoon ajan kuntoutuslaitoksesta. Tästä hän ei ollut kuitenkaan ilmoittanut Tikkurilan toimistolle.

Terveys- ja toimeentuloturvaosasto on lausunnossaan selvittänyt puheena olevan lain 3 §:n mukaisen kuntoutuksen myöntämisen edellytyksiä. Yhtenä edellytyksenä laissa on mainittu työkyvyttömyyseläkkeen ja kansaneläkelaiassa tarkemmin määritellyn hoitotuen saaminen. Osaston mukaan vaikeavammaisen lääkinnällisen kuntoutuksen tulee perustua kuntoutujasta vähintään yhdeksi ja enintään kolmeksi vuodeksi tehtyyn kuntoutussuunnitelmaan. Kuntoutussuunnitelma ei kuitenkaan sido Kansaneläkelaitosta eikä laitospäätymisjakson pituutta ole määritelty kiinteästi sen enempää lain 3 §:n kuin 4 §:nkään osalta.

Osaston mukaan A:n siirtyminen työkyvyttömyyseläkkeeltä vanhuuseläkkeelle merkitsi sitä, että hänen kuntoutuksen järjestämisvelvollisuus siirtyi kunnan järjestettäväksi Kansaneläkelaitos voi kuitenkin järjestää myös vanhuuseläkkeelle siirtyneelle lääkinnällistä kuntoutusta harkinnanvaraisen kuntoutuksen varoin lain 4 §:n perusteella.

Osaston mukaan A:n kuntoutussuunnitelma oli laadittu lokakuussa 2002 ja hän haki kuntoutusta 30.10.2002. A:n kuntoutussuunnitelma koski siis Kansaneläkelaitosta vain kahden kuukauden aikaa hakemusajankohdasta lukien, joten osaston mukaan on ollut ymmärrettävää, että Tikkurilan toimisto katsoi kokemuksensa perusteella, ettei kuntoutuslaitoshitoa olisi ehditty normaalimenettelyllä toteuttaa sinä aikana, jota Kansaneläkelaitoksen kuntoutuksen järjestämisvelvollisuus koski. Osasto toteaa lisäksi, että vaikka toimisto olisi tehnyt kuntoutuspäätöksensä lain 3 §:n perusteella, olisi se voinut myöntää A:lle saman 14 vuorokauden pituinen vaativa laitospäätymisjakso.

Osaston mukaan A:n aikaisemman kuntoutuksen perusteella on pidettävä todennäköisenä, että hän haki nimenomaan lain 3 §:n mukaista kuntoutusta. Käytännössä toimisto menetteli osaston mukaan virheellisesti siinä, ettei se antanut hakemukseen tämän lainkohdan mukaista päätöstä, johon A olisi halutessaan voinut hakea muutosta tarkastuslautakunnalta.

3.3

Toimiston menettelyn arviointia

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukainen asian asianmukainen käsittely edellyttää, että viranomaisen käsittelee sille jätettyä hakemusta ja myös ratkaisee hakemuksen oikean lainsäädännön perusteella.

A:lle oli siis aikaisemmin myönnetty Kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain 3 §:n mukaista kuntoutusta 21 vuorokautta, joten voitaneen pitää ilmeisenä hänen hakeneen sitä myös lokakuussa 2002, vaikka se ei hakemuksesta nimenomaisesti ilmenekään.

Hakemuksen käsitteleminen ja ratkaiseminen lain 3 §:n perusteella ei olisi käsitykseni mukaan merkinnyt välttämättä sitä, että A:lle olisi myönnetty sanotun lainkohdan mukainen kuntoutusjakso tai että kuntoutusjakson pituus olisi ollut 21 vuorokautta. A oli siirtymässä vanhuuseläkkeelle parin kuukauden kuluessa, joten myös vastuu hänen kuntoutuksestaan oli siirtymässä kunnalle. Kuntoutusjaksojen pituutta ei ole myöskään kiinteästi määritelty missään ja terveys- ja toimeentuloturvaosaston mukaan A:lle olisi siis voitu myöntää sama 14 vuorokauden jakso myös lain 3 §:n nojalla.

Käsitykseni mukaan Tikkurilan toimiston olisi kuitenkin tästä huolimatta tullut käsitellä A:n hakemusta ja myös antaa hänelle päätös lain 3 §:n mukaisesta kuntoutuksesta. Tämän päätöksen A olisi voinut halutessaan saattaa tarkastuslautakunnan tutkittavaksi. Lain 4 §:n mukaiseen harkinnanvaraiseen kuntoutukseen muutoksenhakumahdollisuutta ei sisälly, joten siinä mielessä toimiston säännösvalinnalla on ollut A:n oikeusturvan kannalta merkitystä.

A on kirjoituksessaan ilmoittanut pyytäneensä toimistoa oikaisemaan päätöstään heti sen saatuaan. Nähdäkseni toimisto oliskin voinut ottaa asian heti tuolloin uudelleen käsiteltäväksi ja selvittää esimerkiksi terveys- ja toimeentuloturvaosastolta oikean menettelytavan. Näin asia olisi voinut selvitä mahdollisesti jo ennen kuin A aloitti itse varaamansa kuntoutusjakson 2.12.2002. Jakso kesti Tikkurilan toimiston myöntöpäätöksen mukaiset 14 vuorokautta.

Tikkurilan toimiston menettelyn moitittavuutta vähentää nähdäkseni se, että A:n kuntoutushakemuksen käsittely on ajoittunut kuntoutuksen järjestämisvelvollisuuden kannalta ajankohtaan, jossa vastuu A:n kuntoutuksesta on ollut siirtymässä Kansaneläkelaitokselta kunnalle. A:n hakemuksen perustana oli hänestä lokakuussa 2002 kirjoitettu lääkärinlausunto ja arvioitavana on siis ollut A:n kuntoutustarve vähintään vuoden ajalta. Tähän nähden Tikkurilan toimiston menettely onkin nähdäkseni ollut ymmärrettävää. Toimisto on kuitenkin halunnut turvata A:n kuntoutuksen jatkumisen myöntämällä hänelle harkinnanvaraista kuntoutusta 14 vuorokauden jakson. Jaksosta laaditun kuntoutuskertomuksen mukaan A on myös hyötynyt kuntoutuksesta.

4 TOIMENPITEET

Saatan jaksossa 3.3. esittämäni käsityksen Kansaneläkelaitoksen Tikkurilan toimiston menettelystä toimiston tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän toimistolle ja Kansaneläkelaitokselle jäljennöksen tästä päätöksestäni.

Kantelu ei anna aihetta muihin toimenpiteisiin.
